

Taniec, bezruch i kultura

Nota o książce: Wojciech Klimczyk, „Wirus Mobilizacji.
Taniec a kształtowanie się nowoczesności (1455–1795)”,
Wydawnictwo Universitas, Kraków 2015,
t. I (ss. 339), t. II (ss. 554).

Paulina TENDERA

*...filozofia jest świadomością epoki ujętą w pojęcia.
Taniec to z kolei świadomość epoki ujęta w ruch.¹*

W zbyt szerokim sensie książka Wojciecha Klimczyka dotyczy kultury, socjologii i filozofii, by można było powiedzieć, że jest po prostu historią tańca. Nie tyle byłoby to uproszczenie, co błąd. Książka dotyczy czegoś, co nazywamy tańcem, mianowicie mówi ona o kinetyczności człowieka i jej przejawach w dziejach kultury. Książka odnosi się do historii lat 1455 do 1795, jest więc w pewnym sensie zmierzaniem do epoki nowoczesności, także do samego nowoczesnego człowieka, którego wyróżnia nie tylko czas życia, ale specyficzna samoświadomość, dzięki której wie, że jest właśnie człowiekiem nowoczesnym. Historia ukształtowała tego człowieka w multiplikowanych ciągach działań i spoczynków, prac, rytuałów, ceremonii, aktów, które są fragmentami kultury. Innymi słowy, jak pisze autor, „by opisać taniec, w antropologii używa się pojęcia wiedzy ucieleśnionej. Ma ono podkreślać, że

---

¹W. Klimczyk, *Wirus mobilności. Taniec a kształtowanie się nowoczesności (1455-1795)*, t. I, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2015, s. 24.

tańce, które tańczymy, są ufundowane w kulturowo kształtowanych przekonaniach o świecie, o miejscu w nim człowieka, o stosunkach międzyludzkich”².

Relacja między tańcem i kulturą jest symetryczna do relacji między kulturą a ciałem, będącym narzędziem tańca – taniec umożliwia artystyczne wydobycie ludzkiej kinetycznej wrażliwości. Kinetyczność jest w książce Wojciecha Klimczyka rozumiana źródłowo, choć odniesiona do nowoczesności. Autor odsyła nas wprost do pojęcia *kinesis*, „które w [...] rozważaniach będziemy nazywać wrażliwość kinetyczną charakterystyczną dla danego miejsca i czasu. To forma, którą kultura nakłada na ludzki potencjał ruchowy, to sposób, w jaki człowiek swoją własną ruchliwość aktualizuje i przeżywa. *Kinesis* to nic innego, jak ramy uruchamialności naszych ciał, które mają historyczny charakter”³. Autor tłumaczy dalej „Tańcząc, człowiek doświadcza sam siebie w obrębie konkretnego kinetycznego paradygmatu, ów paradygmat zaś ma ideologiczne umocowanie. Taniec nie jest więc aksjologicznie neutralną aktywnością, a polityczną działalnością ustanawiającą konkretną przestrzeń przeżywania egzystencji”⁴.

Rozumienie tańca jako politycznie zaangażowanego wzbogaca rozważania szeroką płaszczyzną światopoglądową i antropologiczną, sugeruje przyjęcie konkretnej wizji bycia w świecie, która w tańcu będzie się aktualizować i której taniec będzie demonstracją. Sam taniec, jako zjawisko kulturowe, w książce Klimczyka rozumiane jest wielopoziomowo, zaś poziomy te wyznaczone są przez taniec jako manifestację odrębności jednostki, jak i wypowiedzi całej kultury, innym razem jako przeplatanie się aktywności i stateczności, działania i bezruchu...Taka wewnętrzna dialektyka kultury mówi o nas samych więcej, niż spodziewalibyśmy się tańcząc: cicha mowa gestu, ciała, kształtu, spojrzenia czy stąpania dyskretnie odkrywa naszą różnorodność jako twórców kultury. Autor przygląda się historii tańca na tle społecznym i wspólnotowym, które leży u podstaw wrażliwości człowieka nowoczesnego.

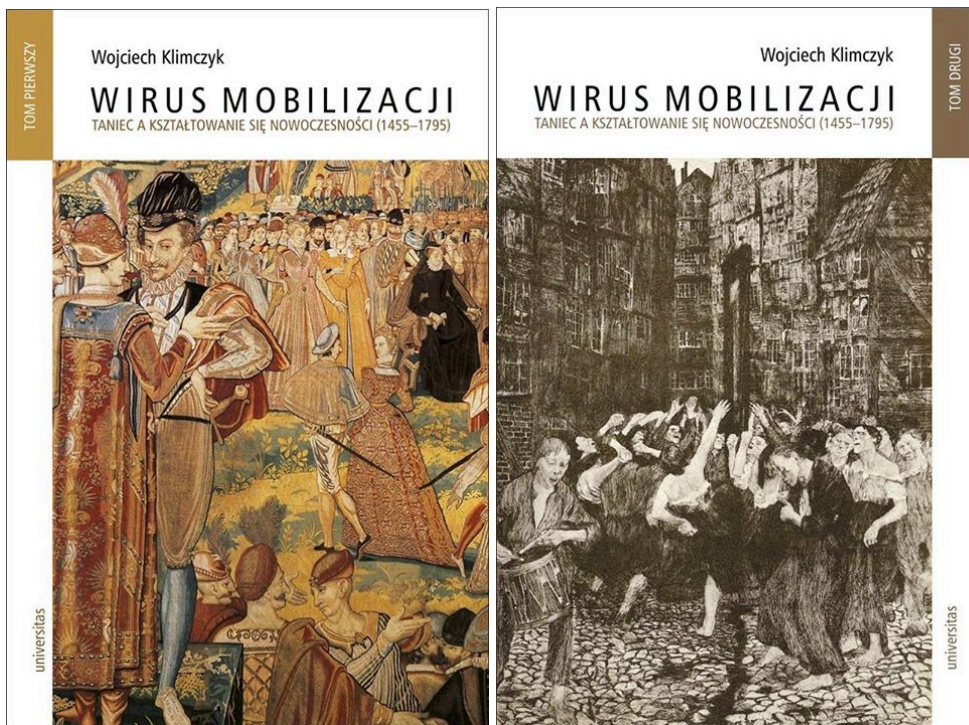
Książka *Wirus mobilizacji...* ukazała się nakładem Wydawnictwa Universitas przy współpracy i dzięki wsparciu Instytutu Muzyki i Tańca w ramach „Programu wydawniczego 2015” oraz Katedry Porównawczych Studiów Cywilizacji Uniwersytetu Jagiellońskiego (www.psc.uj.edu.pl).

²Ibidem, s. 13.

³Ibidem, s. 17.

⁴Ibidem, s. 19.

Nota o autorze

Paulina TENDERA – doktor filozofii, asystent w Katedrze Porównawczych Studiów Cywilizacji, jej zainteresowania obejmują teorie transkulturowości, związki polityki ze sztuką i kulturą, sztukę i filozofię światła, autorka książki „Od filozofii światła do sztuki światła” (Kraków 2014).

